

Vereniging Mentoren Klinkend Erfgoed

Egbert Hoving is voorzitter van de VMKE.

Kerken worden gesloten, orgels worden niet meer bespeeld en professionele organisten worden regelmatig vervangen door amateurs. De Vereniging Mentoren Klinkend Erfgoed (VMKE) helpt met mentoren het klinkend erfgoed van Nederland te behouden.

De VMKE stelt zich ten doel om het klinkend erfgoed, met name orgels, te behoeden voor kwalitatieve achteruitgang nu deze steeds minder worden bespeeld of zelfs in het geheel niet meer worden gebruikt. Kerksluitingen, maar ook andere muzikale invulling tijdens de diensten, zijn vaak de oorzaak van bovengenoemde feiten. Een ander fenomeen is dat door bezuinigingen professionele organisten met goede kennis van het instrument, regelmatig worden vervangen door amateurs, zonder de juiste kennis van orgels om een technische achteruitgang voldoende te kunnen opmerken. Een mentor van VMKE kan hier door de eigenaar van een instrument worden gevraagd door een regelmatige onderzoek/inspectie een goed advies te kunnen afgeven waarmee eventuele nodige onderhoudsstappen tijdig kunnen worden genomen.

Ontstaan van de vereniging

De Monumentenwachten in Nederland ondervonden bij de inspecties van met name kerken, een gebrek aan kennis en kunde ten aanzien van orgels en beiaarden. Met de Rijksdienst Cultureel Erfgoed (RCE) is dit probleem besproken. De orgeldeskundige van RCE, Rudi van Straten, nam het initiatief om samen met een werkgroep van deskundigen, waaronder enkele orgeladviseurs, een vereniging op te richten om de omissie bij de monumentenwachten op te kunnen vangen. Dit resulteerde in 2015 in een bijeenkomst met een groep mensen die aantoonbaar ervaring hebben in het beheren en onderhouden van orgels. Velen zijn zowel organist als ook beheerder van instrumenten in hun kerk, dorp of stad. Uit deze bijeenkomst is een oprichtingsbestuur gekozen, de daadwerkelijke oprichting was in 2016.

Uitgangspunten

Bij de oprichting is in overleg met RCE en met de Vereniging Orgelbouwers Nederland (VON) zorgvuldig gekeken naar mogelijke belangenverstrengelingen. Dit resulteerde in helder gedefinieerde statuten en reglement waarbij is vastgesteld dat een VMKE-mentor op verzoek van een eigenaar het instrument beoordeelt op basis van een eenduidige checklist. Voelen, Zien en Horen zijn hierbij de belangrijkste taken. Op basis van de checklist kan een advies aan de eigenaar worden gegeven om een de orgelbouwer in te schakelen voor het uitvoeren van een nodige reparatie, of raad te vragen bij een erkend orgeladviseur voor het uitbrengen van een restauratieadvies. Enkele kleine zaken, zoals het stemmen van een tongwerk kan wel door een VMKE-mentor worden uitgevoerd.

Vrijwilligers

Een mentor is in de eerste plaats een vrijwilliger, die als mentor wordt toegelaten tot de vereniging nadat het bestuur overtuigd is geraakt van voldoende kennis en kunde op orgelgebied om de taak te kunnen uitvoeren. Ontbrekende kennis kan door middel van literatuur en persoonlijke begeleiding worden aangevuld. Tevens staan bezoeken aan orgelmakerijen op het programma.

Van de eigenaren van instrumenten wordt een bijdrage van €50,- gevraagd per onderzocht orgel. Met deze bijdrage worden de onkosten van de VMKE-mentor gecompenseerd en kan de vereniging in stand worden gehouden

Meerdere initiatieven

In diverse regio's in Nederland wordt de behoefte gevoeld voor een dergelijk mentorschap. Zoals in de provincie Groningen waar al jarenlang een vergelijkbare organisatie functioneert. Ook in de regio Alkmaar is er recent een initiatief ontstaan. Hierbij is de VMKE betrokken waardoor het mogelijk wordt de uitgewerkte protocollen van VMKE landelijk te laten gelden.

Ondertussen

Zorgvuldigheid bij het opstellen van de genoemde protocollen noopte de VMKE niet te snel van start te gaan. Vandaar dat niet eerder dan met ingang van dit jaar is gestart met de activiteiten. Enkele individuele eigenaars hebben zich reeds gemeld. Een grotere vereniging, de Stichting Oost Gelderse Kerken (SOGK) heeft hun totale orgelbestand in opdracht gegeven aan de VMKE. De eerste rapporten zijn hiervan opgesteld.

Tot slot

De VMKE beveelt zich aan bij de eigenaars van waardevolle orgels om hun instrument regelmatig (bijvoorbeeld eens per jaar) door een mentor te laten beoordelen waardoor wellicht wordt voorkomen dat door achterstallig onderhoud zeer dure restauraties nodig zijn.